

SKÖTSELPLAN FÖR NATURRESERVATET STOR-RÄBBEN

Detta dokument är en bilaga till länsstyrelsens beslut 2007-08-03 om utvidgning av naturreservatet Stor-Räbben

INNEHÅLLSFÖRTECKNING

1. ALLMÄNT OM PLANEN	2
1.2 UPPFÖLJNING OCH DOKUMENTATION	2
2. RESERVATETS SYFTE.....	2
3. UPPGIFTER OM RESERVATET	3
4. BESKRIVNING AV RESERVATET	4
5. SKÖTSELOMRÅDEN	6
5.1 NATUR	6
5.1.1 VÄRDEKÄRNA SKOG	7
5.1.2 ARRONDERINGSMARK SKOG	7
5.1.3 STRANDMILJÖER OCH VÅTMARKER.....	8
5.1.4 VATTENOMRÅDE OCH HAVSBOTTEN.....	8
5.2 KULTUR	9
5.3 FRILUFTSLIV	10
5.3.1 INFORMATION	11
5.3.2 LEDER	11
5.3.4 ANLÄGGNINGAR.....	12
5.4 GRÄNSER.....	13
6. RIKTLINJER FÖR SPONTANA BRÄNDER I RESERVATET	13
7. LITTERATUR.....	13
8. SAMMANFATTNING AV LÖPANDE SKÖTSELÅTGÄRDER	14
9. SAMMANFATTNING AV PRIORITERADE ENGÅNGSINSATSER	15

BILAGOR

- A. Översiktskarta Stor-Räbben
- B. Information och leder
- C. Delområden Natur
- D. Detaljkarta Stor-Räbben

1. ALLMÄNT OM PLANEN

Denna skötselplan anger riktlinjerna och målen för skötseln av **naturreservatet Stor-Räbben**. Vid skötseln skall förutom reservatsföreskrifterna andra aktuella regelverk och riktlinjer beaktas.

Naturreservatet ingår även i det europeiska nätverket för bevarande av biologisk mångfald, Natura 2000, vilket innebär ett nationellt ansvar att upprätthålla eller återskapa gynnsam bevarandestatus för de naturtyper och arter som finns inrapporterade inom området. Det är viktigt att känna till att det kommer att finnas en särskild bevarandeplan för detta Natura 2000-området.

Delar av reservatet är av stort intresse för friluftslivet och det finns även en del anläggningar för friluftslivets behov i reservatet.

Reservatets avgränsning framgår av Bilaga A. Bilaga B redovisar var informationsskyltar och anläggningar är placerade samt ledernas sträckning. Skötselområdet Natur har delats in i flera delområden. Av dessa har de delområden som är mest aktuella för naturvårdande skötsel avgränsats och framgår av Bilaga C.

1.2 UPPFÖLJNING OCH DOKUMENTATION

- Denna skötselplan skall ses över inom 10 år. Om det då anses nödvändigt skall planen med dess ingående skötsel mål revideras.
- Skötselåtgärder och mål under punkt 5.3 Friluftsliv skall årligen följas upp av länsstyrelsen tillsammans med skötselansvarig.
- Skötselansvarig ska årligen lämna en kortfattad skötselrapport till länsstyrelsen. Rapporten skall redovisa vilka skötselinsatser som gjorts, kostnader för dessa samt om behov av större åtgärder finns. Rapporten skall även redovisa om några uppenbara förändringar i naturtillståndet upptäckts vid besöken i reservatet.
- Akuta hot mot reservatets värden samt behov av akuta åtgärder skall meddelas till länsstyrelsen omgående.
- Eventuella brott mot reservatsföreskrifter skall anmälas till länsstyrelsen omgående.

2. RESERVATETS SYFTE

Syftet med reservatet är att bevara ett skärgårdsområde med dess naturliga processer, successioner och därtill hörande flora och fauna. Områdets storslagna och opåverkade karaktär ska bevaras. Reservatet ska även bevara områdets marina värden. Vidare ska reservatet bevara de typiska landformer, jordarter och bottensubstrat, vilka bildats och fortfarande bildas av vind- och vågverkan på de nya stränder och grundområden som genom landhöjningen reser sig ur havet. Den biologiska mångfalden i reservatet ska

bevaras och de olika naturtyperna ska få utvecklas naturligt. Reservatet syftar även till att bevara och stärka områdets naturskogs kvaliteter.

Reservatet ska även bevara områdets många fornlämnings- och kulturmiljöer. Inom ramen för dessa mål skall reservatet även ge möjlighet till naturupplevelser, friluftsliv, ekoturism och vetenskaplig forskning.

Syftet ska nås genom att:

- Inget skogsbruk bedrivs i området.
- Områdets orördhet bibehålls genom att exploateringar och arbetsföretag i området förhindras.
- Området sköts enligt fastställd skötselplan.

3. UPPGIFTER OM RESERVATET

Reservatets namn:	Naturreservatet Stor-Räbben	
Kommun:	Piteå	
Lägesbeskrivning:	18 km SO om Piteå.	
Fastigheter och ägare:	Lill-Räbben 1:1, Piteå kommun Lill-Räbben 2:1 (del av), Piteå kommun Mellerstön 1:1 (del av), Piteå kommun Mellerstön 2:1 (del av), Piteå kommun Lilla Björn 1:1, Staten genom Fastighetsverket Norra Bondökallen 1:1, Staten genom Fastighetsverket Södra Bondökallarna 1:1, Staten genom Fastighetsverket Södra Bondökallarna 1:2, Staten genom Sjöfartsverket Olsvensakallen 1:1, Staten genom Fastighetsverket Stor-Räbben 1:1, Staten genom Fastighetsverket Stor-Räbben 1:2, Staten genom Sjöfartsverket Stor-Räbben 2:1, Piteå kommun Svarthällan 1:1, Piteå kommun	
Förvaltare:	Länsstyrelsen i Norrbottens län	
Areal:	10 140 ha	
Naturtyper:	Vatten	9599 ha
	Skogsklädd mark:	339 ha
	Myr:	37 ha
	Öppen mark:	165 ha
Sameby:	Östra Kikkejaure sameby	
Natura 2000:	Stor-Rebben SE0820004 Mellerstön SE0820630	

Naturtyper enligt Natura 2000 framgår av länsstyrelsens bevarandeplan för området.

4. BESKRIVNING AV RESERVATET

I naturreservatet Stor-Räbben ingår sedan tidigare öarna Stor-Räbben, Lill-Räbben, Olsvensakallen, Innersten, Mittan samt Yttersten. I och med detta beslut utvidgas reservatet till att även omfatta naturreservatet Lilla Björn samt delar av Bondöfjärdens naturreservat. Dessutom tillförs reservatet ett område på östra delen av Mellerstön, med tillhörande vattenområde. Naturreservatet ingår även i det europeiska nätverket av skyddad natur, Natura 2000 (SE0820004, SE0820630).

Naturreservatet domineras av de tre öarna Mellerstön, Lill-Räbben och Stor-Räbben som alla är sammanbundna med mycket stora grundområden. Vattendjupet mellan öarna är redan idag mycket litet och den pågående landhöjningen kommer att innebära att de tre öarna växer samman till en stor ö inom en relativt snar framtid. Dessa strand- och grundområden är med undantag från hamnen i Svarthällan i det närmaste opåverkade av mänsklig aktivitet. Området har mycket höga naturvärden som bl a är knutna till de omfattande landhöjningsprocesserna som resulterar i bildandet av nya stränder, våtmarker, vikar, sjöar och grund. De mäktiga strandängarna på Mellerstön är bedömda som högsta naturvärde i länsstyrelsens våtmarksinventering (VMI).

Den kraftiga uppgrundningen för även med sig vissa problem, bl a med tillgängligheten till de två gamla fiskelägena Stor-Räbben och Svarthällan som ligger inom reservatet. Värst är situationen på Svarthällan, där den gamla hamnen idag är omgärdad av mycket stora grundområden. Ännu går det visserligen för den som känner området väl att ta sig fram med båt till hamnen i Svarthällan om vädret är gynnsamt, men det är bara en tidsfråga innan detta inte längre är möjligt. Att åstadkomma en säker farled till hamnen i Svarthällan skulle kräva mycket omfattande muddringar. En sådan åtgärd skulle stå i stark konflikt med reservatets syften och bevarandemål och kommer därför inte att kunna tillåtas. Även på Stor-Räbben finns vissa problem med farleden till hamnen, men dessa är betydligt mindre än för Svarthällan. Länsstyrelsen ser därför att åtkomsten till de två fiskelägena på längre sikt måste lösas genom en gemensam hamn på Stor-Räbben.

Nedan följer närmare beskrivningar av de öar som ingår i reservatet.

Stor- och Lill-Räbben omfattar 98 respektive 110 ha. Öarna hyser en varierad och artrik flora och ett rikt fågelliv. De har även stora geologiska värden samt en intressant kulturhistoria. Stor-Räbben hör med sina 18 m ö h till de högsta öarna i Piteå skärgård och har därmed sannolikt skärgårdens äldsta historia. Ön är också riksintresse för kulturmiljövården. Stor-Räbben ligger oskyddad för havets krafter och har gott om renspolade klippor och klapperfält varifrån finare material spolats ut och bildar mäktiga sandområden. Växtligheten på båda öarna är mycket varierad och floran är artrik på grund av de många vegetationstyperna som finns representerade. En stor del av Stor-Räbben utgörs av öppen och bitvis trädlös hed medan den vanligaste vegetationstypen på Lill-Räbben är granskog. Öarna hyser även välutvecklade lövstrandskogar, frodiga kärr, sandstränder, blockstränder och strandängar.

Redan under 500-talet nyttjades ön av säljägare som bodde säsongvis i enkla bostäder i klapperstenen. Spår efter denna aktivitet syns som ”grunder” av klappersten från öns

högsta punkt ner mot 7 m ö h. Så småningom kom fisket att få allt större betydelse och säljakten avtog. Yrkesfiske tros ha pågått på Stor-Räbben sedan mitten av 1700-talet och på 1800-talet hade ön Norrbottens största fiskeläge. Idag finns 15 rödmålade stugor med tillhörande bodar och bryggor på Stor-Räbben och på Svarthällan finns ytterligare 7 stugor. Stugorna används nu främst som fritidshus. Högst upp på Stor-Räbben står en nyrenoverad båk, ett uthus och ett torn. Fornlämningar i form av en stor mängd husgrunder och labrynter finns spridda på ön. Intressant är även den sk nummerhällan på Stor-Räbbens södra udde där inristningar visar medelvattenståndet från år 1750 och framåt. På Lill-Räbben finns fornlämningar i form av båtlänning, husgrunder och tomtningar som vittnar om äldre tiders nyttjande.

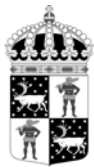
På Stor- och Lill-Räbben finns ett rikt fågelliv med stor förekomst av vanliga skärgårdsfåglar som småskrake, svärta och olika måsararter. Typiska på de flacka stränderna är olika vadare, bland annat roskarl, mosnäppa och större strandpipare. Ängspiplärka och stenskvätta trivs i det öppna, steniga markerna på Stor-Räbben. På Lill-Räbben finns gott om skogsknutna arter, till exempel rödstjärt, grönsiska, kungsfågel, korsnäbb, tallbit, korp och orre.

Mellerstön är en av de största öarna i Pite skärgård. Ön är till största del bevuxen med barrskog och omges av stora grundområden. Skogarna på ön utgörs till stor del av fuktiga, ofta lövrika barrblandskogar.

Den del av Mellerstön som ingår i naturreservatet domineras av ett mosaikartat område med omväxlande myrmarker, lövskogar, sumpskogar, öppna gölar och gammal grandominerad naturskog. Skogarna i området är till övervägande del av naturskogskaraktär, även om de i viss mån påverkats av tidigare plockhugning av tall. Vissa avverkade ytor har också fått ingå i reservatet av arronderingsskäl. I naturskogsbestånden är tillgången på död ved god och fläckvis finns mycket stora ansamlingar lågor och torrträd. Bland intressanta naturskogsarter som noterats i området märks ullticka, rosenticka, kött-ticka tillsammans med rikligt av hackspår från tretåig hackspett och spillkråka.

Stränderna domineras i västra delen av exponerade blockstrandängar med rikligt av bl a havtorn. På östra sidan av ön har stränderna en helt annan karaktär. Här återfinns flera hundra meter breda, periodvis översvämmade strandängar på sand och finsediment, som tillsammans med ett grundområde naturligt kopplar samman området med Lill-Räbben. Centralt i området finns en ca 1 km lång sandrevel som sträcker sig över mot Lill-Räbben. Området är mycket fågelrikt och en viktig lokal för bl a grågås och trana. Bland intressanta växter som förekommer i området märks höstlåsbräken samt rikligt av bottenviksmalört. Hela strandområdet har bedömts som klass 1 i länstyrelsens våtmarksinventering.

Ol-Svensakallen (3 ha) i reservatets norra del är ett flackt grund med långgrunda block- och klapperstränder. Ön har ett rikt fågelliv och är belagd med landstigningsförbud under häckningsperioden. Här häckar bland annat tordmule, ejder, grågås, tobisgrissla och stora måsfågelkolonier. Ol-Svensakallen är trädlös bortsett från enstaka lövdungar. De fågelgödslade stränderna uppvisar dock en intressant flora med arter som strandveronika, bottenviksmalört och besksöta.

De tre **Bondökallarna** längst söderut i reservatet är fågelrika, låglänta öar med långgrunda stränder. Vegetationen är i centrala delar hedartad med spridda, glesa skogsdungar. Öarna hyser måsfågelkolonier och häckande par av bl a småskrake, vigg, tobisgrissla, ejder, grågås, tordmule, mosnäppa och roskarl. Landstigningsförbud råder på Norra Bondökallen (Innersten) under häckningsperioden. På Bondökallen Mitten (7 ha) finns ett gammalt fiskeläge med tre stugor och på den närbelägna Yttersten (3,5 ha) står en nyrenoverad båk från 1859. Lämningar efter ett fiskeläge finns på den nordligaste Bondökallen Innersten (8,5 ha).

Nordväst om Norra Bondökallen ligger de små grunden **Lillrevet**, **Storrevet** och **Spaningsören**, som tidigare ingått i naturreservatet Bondöfjärden. Öarna omges av steniga grundområden och arter som grågås, skrântärna och kustlabb finns noterade från öarna.

Den nakna klipphöllan **Lilla Björn** samt **Ol-Svensastenarna** avsattes som naturreservat 1997. Grunden är ett av de säkraste vistena för gråsäl i Piteå skärgård. Av hänsyn sälarna är öarna belagda med landstigningsförbud under period med öppet vatten.

För Mellerstön finns mer detaljerade biotopbeskrivningar i Piteå kommuns inventeringsrapporter "Naturvärden i Piteå skärgård- Låga Kusten" (Jonsson 1997) samt "Naturvärden på Piteå kommuns marker" (Jonsson 1998). Utdrag från rapporterna finns som kopplade filer i VicNatur.

5. SKÖTSELOMRÅDEN

Reservatet har indelats i fyra skötselområden; Natur, Kultur, Friluftsliv och Gränser.

5.1 NATUR

Skogarna i reservatet utgörs till övervägande del av primära landhöjningsskogar och naturskogsmiljöer med låg påverkansgrad och höga naturvärden. Dessa områden ska lämnas för fri utveckling.

På Mellerstön finns även ett par ungskogsområden som kommit med i reservatet av arronderingsskäl (i dagsläget klassade som R1). I dessa bestånd kan aktiv naturvårdsskötsel komma att bli aktuellt. Avgränsningen av arronderingsmarkerna på Mellerstön framgår av Bilaga C.

Fågellivet är rikt på alla öarna som ingår i reservatet. Speciellt känsligt är fågellivet på **Innersten (Norra Bondökallen)**, **Spaningsören**, **Lillrevet**, **Storrevet** och **Olsvensakallen** där landstigningsförbud råder under tiden 1/5 till 31/7. **Lilla Björn** och **Olsvensastenarna** är särskilt sälrika och för att skydda sälarna från störning råder landstigningsförbud under hela perioden med öppet vatten på dessa öar.

Strandmiljöer och våtmarker som ingår i reservatet uppvisar en stor biotopvariation och har generellt en mycket låg påverkansgrad. Delar av stränderna är klassade som högsta naturvärde i länsstyrelsens våtmarksinventering (VMI). Förutom vissa muddringar som genomförts i samband med byggandet av hamnen på Stor-Räbben på 1930-talet, är undervattensmiljöerna i reservatet i allt väsentligt opåverkade av mänsklig aktivitet.

Skötselområdet Natur har indelats i fyra delområden:

1. Värdekärna skog
2. Arronderingsmark skog
3. Strandmiljöer och våtmarker
4. Vattenområde och havsbotten

5.1.1 VÄRDEKÄRNA SKOG

Skogarna i reservatet utgörs till största del av primära landhöjningssuccessioner eller naturskogsmiljöer av annat slag. Dessa klassas som *värdekärnor*. Även mellan bestånd som klassas som värdekärna varierar dock graden av påverkan från äldre skogsbruk. I vissa bestånd har ett större uttag av skog skett, vilket också medfört en minskning i t ex förekomsten av gamla överståndare och död ved. I och med att dessa skogar nu tillåts en fri utveckling, kommer mängden död ved och gamla träd att öka med tiden. Denna naturliga utveckling medför även att naturvärdena i dessa bestånd kommer att öka ytterligare.

Skötselmål

- Områdets naturvärden ska bevaras och växt och djurlivet skall tillåtas utvecklas fritt. Förändringar i naturtillståndet ska endast ske genom naturlig succession och naturliga processer.

Skötselåtgärder

- Inga aktiva skötselinsatser.

5.1.2 ARRONDERINGSMARK SKOG

I samband med att reservatet utvidgades till att omfatta delar av Mellerstön, kom även vissa bestånd som kalavverkats på 1980-talet att ingå i reservatet. Avgränsningen av dessa arronderingsmarker framgår av Bilaga D.

I dagsläget är området bevuxet med röjningsskog av tall med varierande lövinslag. Målet är att dessa marker så snabbt som möjligt ska utveckla naturvärden. Då leveranstiden för naturvärden i lövrika skogar är betydligt kortare än för motsvarande värden i barrskog, är det lämpligt att styra utvecklingen i arronderingsmarkerna mot ökat lövinslag t ex genom inhängning. Det är dock inte i skrivande stund känt vilka bestånd eller delar av bestånd som har förutsättning att utveckla lövvärden. Detta måste därför först utredas innan aktiva skötselåtgärder kan bli aktuella.

Skötselmål

- Naturvärdena på dessa marker ska öka. Målet är att de bestånd eller delar av bestånd som har förutsättning att utveckla lövvärden ska utvecklas i riktning mot lövrik naturskog.

Skötselåtgärder

- Behovet av aktiva skötselåtgärder inom arronderingsmarker i reservatet är i skrivande stund inte helt klarlagt och bör därför undersökas närmare för att kunna tas i beaktande vid en eventuell revidering av skötselplanen.
- **Åtgärder för att begränsa betesskador**, t ex inhängning av lövrika ungskogar är ett exempel på möjliga skötselåtgärder i bestånd eller delar av bestånd som bedöms ha förutsättningar att utveckla lövvärden.

5.1.3 STRANDMILJÖER OCH VÅTMARKER

Stränder och våtmarker i reservatet har mycket höga naturvärden. Strandmiljöerna uppvisar stor biotopvariation och har generellt en mycket låg påverkansgrad. Delar av ständerna är också klassade som högsta naturvärde i våtmarksinventeringen (VMI)

Skötselmål

- Områdets naturvärden ska bevaras och växt och djurlivet skall tillåtas utvecklas fritt. Förändringar i naturtillståndet ska endast ske genom naturlig succession och naturliga processer.

Skötselåtgärder

- Inga aktiva skötselåtgärder

5.1.4 VATTENOMRÅDE OCH HAVSBOTTEN

Undervattensmiljöerna i reservatet är i allt väsentligt opåverkade av mänsklig aktivitet och målet är också att bottnar och vattenområden i reservatet ska förbli orörda och att naturliga processer ska tillåtas fortsätta.

Undantaget är själva hamnen vid Stor-Räbben som muddrades på 1930-talet, samt fiskeläget vid Bondökallarna där det finns en mindre ”hamn” som byggts under 1900-talet genom att stenar flyttats *för hand*. Den senare är snarare att betrakta som kulturlämning än någon negativ påverkan av naturmiljön. Det kan dock i framtiden bli nödvändigt att fördjupa inloppet och hamnen vid Stor-Räbben. Fortlöpande finns även behov av att ta bort enstaka större stenar som isen med jämna mellanrum flyttar så de hamnar i farleden in mot Stor-Räbben. Motsvarande problembild finns vid fiskeläget på Bondökallarna. Att flytta enstaka stenar från befintliga farleder kan enligt länsstyrelsens bedömning inte anses stå i konflikt med reservatets syften. Snarare är åtgärderna att betrakta som en del av reservatets skötsel och bör därför kunna genomföras utan dispens från reservatsföreskrifterna, dock efter samråd med reservatsförvaltaren.

Under senare år har länsstyrelsen påbörjat en kunskapsuppbyggnad genom olika marina inventeringar i reservatet. Arbetet är ännu inne i en inledningsfas och det finns inte idag tillräckligt med kunskap för att med säkerhet uttala sig om områdets marinbiologiska värden. Det man vet idag är att området kan anses vara mycket typiskt för Piteå ytterskärgård. P.g.a. det exponerade läget är bottnarna hårt utsatta för is- och vågpåverkan, vilket medför att bottnarna är fattiga på växter och djur. På exponerade hårdbottnar i reservatet växer endast fintrådiga grönalger (*Cladophora* spp.) och ett lager av mikroskopiska kiselalger, med vissa inslag av sötvattenssvamp och skorpartade

alger (*Hildenbrandia* eller *Pseudolithoderma*). Exponerade sandbottnar hyser knappast någon vegetation alls. I mer skyddade och grunda vattenområden tillkommer även sötvattensblomväxter (nateväxter *Potamogeton* spp, hårsärvar *Zannichellia* spp. m.m.) och kransalger (*Charophyceae*). Detta kan anses vara mycket typiskt för Piteå ytterskärgård.

I området finns främst den fiskfauna som kännetecknar Norrbottens ytterskärgård med arter som t ex strömming, sik, öring, lax och harr. De rika strömmingsgrunden i reservatet var en av anledningarna till att Stor-Räbben under 1800-talet hade länets största fiskeläge. I lagunen i reservatets norra del vid Mellerstön förekommer även abborre och gädda. Lagunen är troligen en lekvik för dessa arter.

Bottenfaunan i de grunda vikarna domineras främst av fjädermygglarver (*Chironomidae*) och glattmaskar (*Oligochaeta*). På djupare bottnar domineras bottenfaunan av kräftdjuren vitmärla och Ishavsgråsugga (skorv).

Den marina kunskapsuppbyggnaden i Norrbottens skärgård är tänkt att fortsätta även under kommande år. Hur omfattande inventeringarna i länet blir är dock i dagsläget inte klarlagt, utan är till stor del beroende av medelstilleddning från främst Naturvårdsverket. Under 2007 kommer dock bl a en inventering av harrföryngring att genomföras på försök i Stor-Räbben.

Skötselmål

- Områdets naturvärden ska bevaras och växt och djurlivet skall tillåtas utvecklas fritt. Förändringar i naturtillståndet ska endast ske genom naturlig succession och naturliga processer.

Skötselåtgärder:

- Inga aktiva skötselåtgärder.
- Den marina kunskapsuppbyggnaden i området ska fortsätta.

5.2 KULTUR

Stor-Räbben är en av Piteå skärgårds högsta öar vilket innebär att det är en av de öar som först steg upp ur havet. Ön har en mycket värdefull kulturhistoria och är också riksintresse för kulturmiljövården.

Redan under 500-talet började ön nyttjas av säljägare som bodde säsongvis i enkla bostäder i klapperstenen. Spår efter denna aktivitet syns som av tomtningar i klappersten från öns högsta punkt ner mot 7 m ö h.

Så småningom kom fisket att få allt större betydelse och säljakten avtog. På Stor-Räbben tros yrkesfiske ha bedrivits sedan mitten av 1700-talet och på 1800-talet fanns på ön Norrbottens största fiskeläge. Idag återstår 15 stugor på Stor-Räbben och 7 stugor på Svarthällan som mest används som fritidshus. Fiskeläget på Stor-Räbben är med sina rödmålade stugor och tillhörande bodar ett av länets bäst bevarade fiskelägen..

Högst upp på Stor-Räbben står en båk som uppfördes 1824. På ön finns även en rad andra fornlämningar, bl a i form av en stor mängd husgrunder samt medeltida labyrinter finns också spridda på ön.

På Stor-Räbben södra udde finner man Nummerhällan, en stenhäll där man ristat in med hjälp av inristningar i stenen tydliggjort medelvattenståndets förändring över tiden. Den första inristningen är från 1750 och skedde på uppdrag av vetenskapsmannen Anders Celsius (han med termometerskalan), som år 1747 beordrat en kartläggning av vattuminskningen runt Sveriges kuster. Nummerhällan har inskrifter från 1750, 1851, 1884 samt några melanliggande märken utan datering.

På Bondökallen *Mitten* finns ett gammalt fiskeläge med tre stugor och på den närbelägna *Yttersten* står en renoverad båk från 1859. Lämningar efter ett fiskeläge finns på den nordligaste Bondökallen *Innersten*.

Inom reservatet finns även ett flertal uppgifter om vrakplatser där båtar och skepp genom åren förlit. Uppgifterna härrör från en vrakinventering som genomfördes 1975. Uppgifterna är av varierande kvalitet och positionsangivelserna är i många fall osäkra. Alla skeppsvrak som är äldre än 100 år ska betraktas som fasta fornlämningar och är skyddade genom kulturminneslagen.

Den nuvarande hamnpiren på Stor-Räbben uppfördes under åren 1927-1929. Hamnen muddrades sedan sommaren 1932.

Skötsel mål

- Målet är att fornlämningarna i reservatet, t ex i form av labyrinter, tomtningar och gamla husgrunder skall hållas synliga och inte tillåtas växa över.

Skötselåtgärder

- En genomgång av statusen hos befintliga fornlämningar bör genomföras för att kartlägga behoven av aktiva åtgärder för att bevara dessa.
- Träd och buskar som växer på fornlämningar tas bort.

5.3 FRILUFTSLIV

Stor-Räbben karaktäriseras av utgörs av öppen hedmark med mycket gles trädvegetation. Ön är mycket naturskön och hyser en rik kulturhistoria, vilket också gör att ön är den kanske mest attraktiva ön i reservatet för rörligt friluftsliv. Det tunna vegetationstäcket är dock trampkänsligt, och nya stigar bildas snabbt där många människor rör sig. För att begränsa trampskadorna kan det därför finnas anledning att kanalisera besökare genom till exempel spångning av leder. Hur stort behov som idag finns av att kanalisera besökare är inte känt, utan detta bör utredas tillsammans med skötselansvarig.

Under sommartid anordnas sälsafari till området kring Lilla Björn och Olsvensakallen. Detta är positivt men för att undvika störningar för sälarna bör landstigningsförbudet på öarna framgå tydligt genom skyltning.

Vid samråden med stugägarna på Råbben har det framkommit uppgifter om att den nyrenoverade båken på Stor-Råbben har börjat skymmas av träd så den inte längre syns från vattnet. Då båken under mycket lång tid varit ett landmärke i denna del av skärgården bör det utredas om man genom att avverka något enstaka träd kan åtgärda detta. Detta bör göras på plats av länsstyrelsen i samråd med skötselansvarig.

5.3.1 INFORMATION

En stor informationstavla skall finnas på Stor-Råbben vid bryggan. Eventuellt kan det vara lämpligt att placera en mindre informationsskylt på Mellerstön, vid gästbryggan i Djupgrundsviken (även kallad Sandlundsviken). Där skoterleden korsar reservatsgränsen på Mellerstön skall enklare frästa träskyltar med texten ”Naturreservat” placeras.

I reservatet finns även flera öar med landstigningsförbud. Dessa ska vara tydligt skyltade enligt gällande standard.

Skötsel mål

- En större informationstavla skall finnas och vara placerad vid bryggan på Stor-Råbben.
- Träskyltar skall finnas där skoterleden korsar reservatsgränsen på land.
- Skyltar som informerar om landstigningsförbud ska finnas på de öar som är berörda av dessa föreskrifter.
- Samtliga informationstavlor och skyltar skall vara i gott skick.
- Aktuell information om reservatet skall finnas på länsstyrelsens hemsida.

Skötselåtgärder

- Informationstavlor enligt gällande standard skall tas fram och monteras upp inom ett år efter att beslutet vunnit laga kraft.
- Träskyltar med texten ”Naturreservat” skall tas fram och monteras upp inom ett år efter att beslutet vunnit laga kraft.
- Skyltar som informerar om landstigningsförbud ska tas fram och monteras upp på berörda öar inom ett år efter att beslutet vunnit laga kraft.
- Information om reservatet skall läggas ut på länsstyrelsens hemsida inom två veckor från det att beslutet vunnit laga kraft.

5.3.2 LEDER

Stora delar av **Stor-Råbben** utgörs av öppen hedmark med mycket gles trädvegetation, där markskiktet är relativt trampkänslig. Behovet av spångning bör därför följas upp kontinuerligt av länsstyrelsen tillsammans med skötselansvarig.

Det finns ett system av stigar på ön och vissa av stigarna kan vara lämpliga att komplettera med vägvisare. Idag finns ingen stig som leder till *Nummerhällan* på öns sydöstra udde. Då denna hälla är en intressant sevärdhet för besökare kan det vara lämpligt att förlänga stigsystemen dit.

För att möjliggöra en säker färd till Stor-Råbben vintertid har länsstyrelsen godkänt en skoterled över Mellerstön. Det är viktigt att skoterleden märks upp tydligt enligt standard, samt att det tydligt framgår att det inte är tillåtet att avvika från leden.

Leder och stigar skall så långt som möjligt anpassas till naturliga förutsättningar för att minimera behovet av röjning och påverkan på naturmiljön. Vid röjning ska alla träd med diameter över 10 cm i brösthöjd lämnas kvar som död ved.

Det är idag relativt svårt för besökare att ta sig in till hamnen på Stor-Räbben, vilket medför att reservatet inte besöks i så stor omfattning. För att underlätta för besökare bör det därför undersökas om det är möjligt att förbättra infarten till hamnen genom att bättre märka ut farleden. Detta bör ske i samråd med stugföreningen på ön, som idag sköter utmärkningen av farleden.

Skötsel mål

- Markslitaget från besökare får inte bli så stort att det påverkar öns natur- eller upplevelsevärden negativt.
- Uppmärkta stigar skall hållas framkomliga och markeringarna skall vara tydliga.
- Vägvisare utefter stigarna skall vara tydliga och enhetliga.
- Skoterleden på Mellerstön skall vara framkomlig och tydligt uppmärkt enligt standard. Av skyltningen ska tydligt framgå att det inte är tillåtet att avvika från leden.
- Farleden in till hamnen på Stor-Räbben ska vara tydligt markerad med sjömärken och/eller enslinjer.

Skötselåtgärder

- Stigarna på Stor-Räbben ska märkas upp och kompletteras med vägvisare där så behövs.
- Skoterleden ska märkas upp enligt standard. Av skyltningen ska tydligt framgå att det inte är tillåtet att avvika från leden.
- Sträckningen av uppmärkta leder och stigar skall kvalitetssäkras med hjälp av GPS.
- Spångning av delar av stigsystemet på Stor-Räbben kan bli aktuellt om markslitaget blir för stort.

5.3.4 ANLÄGGNINGAR

På Stor-Räbben finns idag anläggningar i form av gästbrygga, dass, eldplats samt vedförråd (Bilaga D). Eventuella nya anläggningar i reservatet skall i första hand koncentreras till Stor-Räbben.

Skötsel mål

- Det skall finnas en gästbrygga med plats för minst 4-5 båtar.
- Det skall finnas dass, eldplats och vedförråd.
- Alla anläggningar skall vara anpassade till naturmiljön och hållas i gott skick.

Skötselåtgärder

- Detaljer för anläggningsskötsel och prioriterade skötselåtgärder framgår av gällande skötselavtal.

5.4 GRÄNSER

Reservatets gränser går till största del i vattenområdet, men på Mellerstön finns en landgräns som kräver underhåll.

Skötselmål

- Reservatets gränser på land skall vara tydligt markerade enligt gällande standard.

Skötselåtgärder

- Kontroll av gränsmarkeringar och rågångar ska göras minst vart femte år.
- Vid behov röjs rågångar och otydliga markeringar åtgärdas.

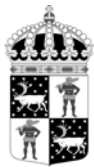
6. RIKTLINJER FÖR SPONTANA BRÄNDER I RESERVATET

Om spontan brand uppstår i reservatet skall släckning ske med så skonsamma metoder som möjligt och länsstyrelsen informeras.

7. LITTERATUR

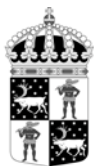
Jonsson 1997. Naturvärden i Piteå skärgård. Piteå kommun, Miljö- och Byggnadskontoret

Jonsson 1998. Naturvärden på Piteå kommuns marker. Piteå Kommun, Miljö- och Byggnadskontoret.

8. SAMMANFATTNING AV LÖPANDE SKÖTSELÅTGÄRDER

Avsnitt	Vad	Ansvarig	När
5.1	Natur		
	Behov av aktiva skötselåtgärder på arronderingsmarkerna på Mellerstön skall ses över.	Skötselansvarig och länsstyrelsen	Vart 5:e år
5.2	Kultur		
	Träd och buskar som växer i eller på en fornlämning skall tas bort.	Skötselansvarig	Vart 10:e år
5.3.1	Information		
	Kontrollera att skyltar innehåller aktuell information och är läsbara. Rapportera till länsstyrelsen om nya skyltar behövs.	Skötselansvarig	Årligen
	Kontroll av skyltning på öar med landstigningsförbud	Skötselansvarig	Årligen
	Röjning av sly runt informationstavlan	Skötselansvarig	Vid behov.
	Kontrollera att gränsmarkeringarna är tydliga. Rapportera till länsstyrelsen om åtgärder behövs.	Skötselansvarig	Vart 5:e år
	Aktuell information om reservatet ska finnas på länsstyrelsens hemsida.	Länsstyrelsen	Vid behov
5.2.3	Leder		
	Uppmärkta stigar röjs från sly och fallna träd	Skötselansvarig	Vid behov
	Stigarnas vägvisare, markeringar och spänger ses över.	Skötselansvarig	Årligen
	Kontrollera markeringar längst skoterleden på Mellerstön.	Skötselansvarig	Årligen
	Kontrollera att markslitage från besökare inte blir för stort. Rapportera till länsstyrelsen om åtgärder behövs.	Skötselansvarig	Årligen
5.2.4	Anläggningar		
	Anläggningarna och området närmast omkring städas från skräp.	Skötselansvarig	Fortlöpande vid varje besök om så är nödvändigt.
	Kontroll av anläggningarnas skick och vid behov underhåll.	Skötselansvarig	Årligen

9. SAMMANFATTNING AV PRIORITERADE ENGÅNGSINSATSER

Avsnitt	Vad	Ansvarig	När
5.1.2	Arronderingsmark skog		
	Utreda behov av aktiva skötselinsatser i arronderingsmarkerna på Mellerstön.	Länsstyrelsen	2008
5.1.4	Vattenområde och havsbotten		
	Inventeringar innan 2010 planeras främst för förekomst av havslekande harr. Rekryteringsområden för fisk samt makrovegetation kan vid ytterligare medeltilldelning undersökas.		
5.2	Kultur		
	Genomgång av statusen hos fornlämningarna i reservatet för att kartlägga behov av åtgärder.	Länsstyrelsen	2010
5.3.1	Information		
	Nya informationsskyltar tas fram.	Länsstyrelsen	2007/2008
	Skyltar med landstigningsförbud tas fram.	Länsstyrelsen	2007/2008
	Ovanstående skyltar monteras upp.	Skötselansvarig	2008
5.3.2	Leder		
	Sträckningen av uppmärkta leder och stigar kvalitetssäkras med GPS	Skötselansvarig	2007
	Skoterleden på Mellerstön ska märkas upp enligt standard.	Skötselansvarig	2007
	Förlängning av stigen fram till Nummerhällan.	Skötselansvarig	
5.4	Gränser		
	Reservatets gränser på land ska markeras enligt standard.	Skötselansvarig	2007

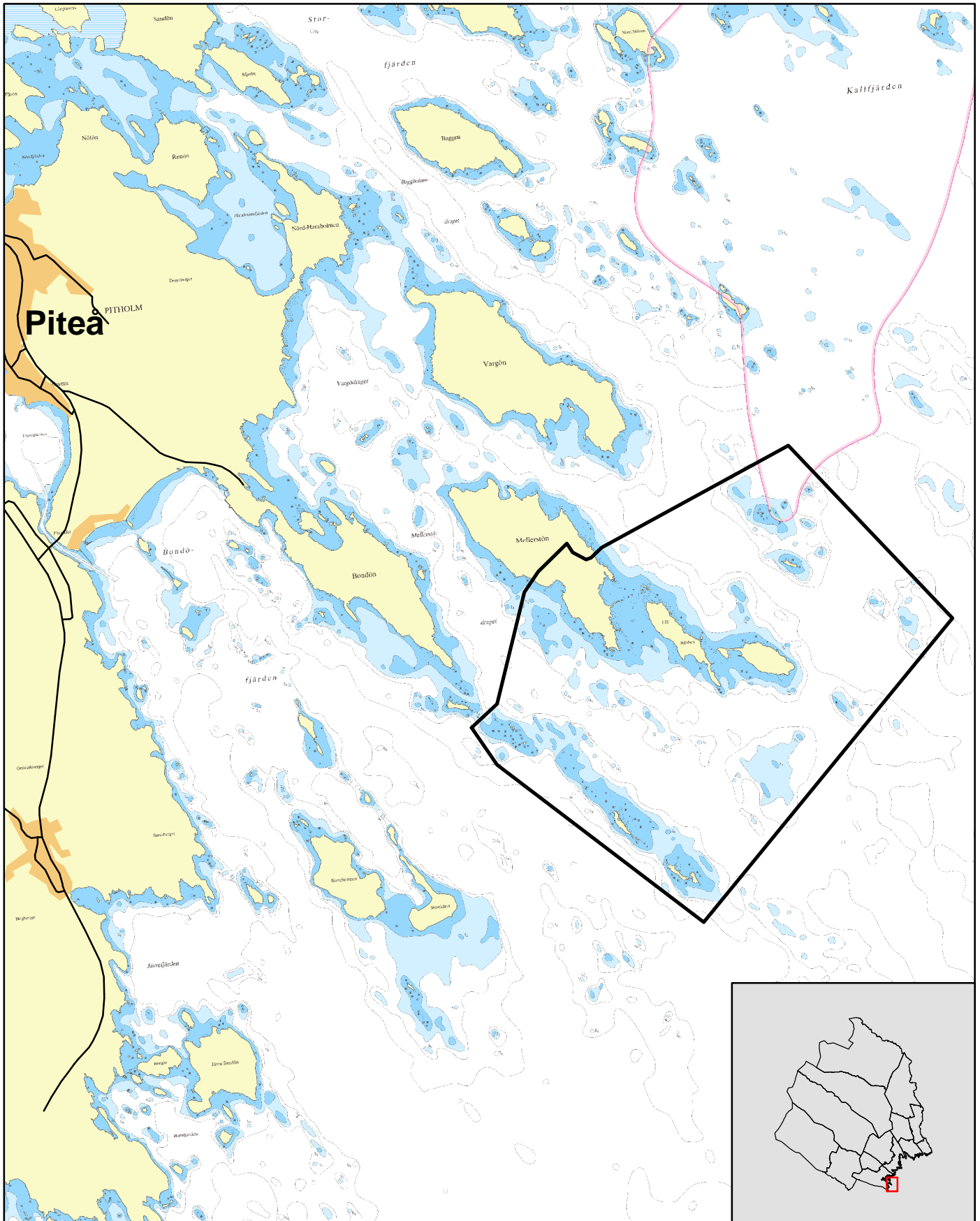

Naturreseptatet Stor-Räbben

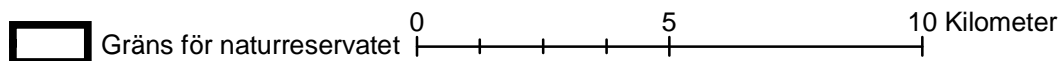
Piteå kommun

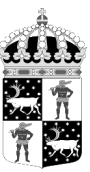
Skala 1:150 000

Länsstyrelsen
Norrbotten

© Copyright Lantmäteriet 2007. Ur GSD - Produkter, ärende 106-2004/188

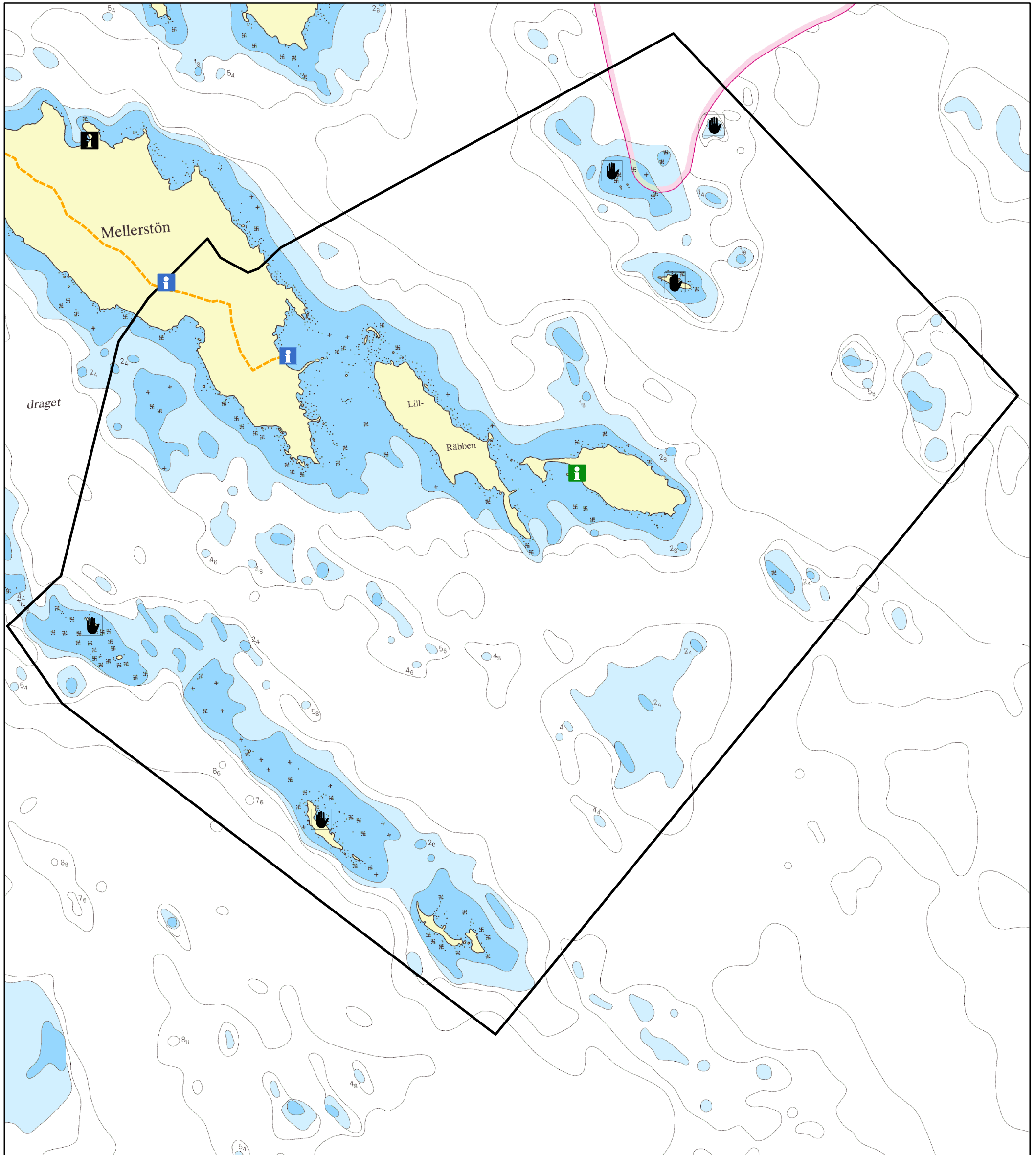

Information, stigar och leder

Länstyrelsen
Norrbotten

Skala 1:50 000

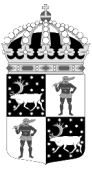

© Copyright Lantmäteriet 2007. Ur GSD - Produkter, ärende 106-2004/188

- Reservatsgräns
- Stor informationstavla
- Mindre informationstavla
- Fräst träskylt
- Landstigningsförbud
- Skoterled

0 2 Kilometer

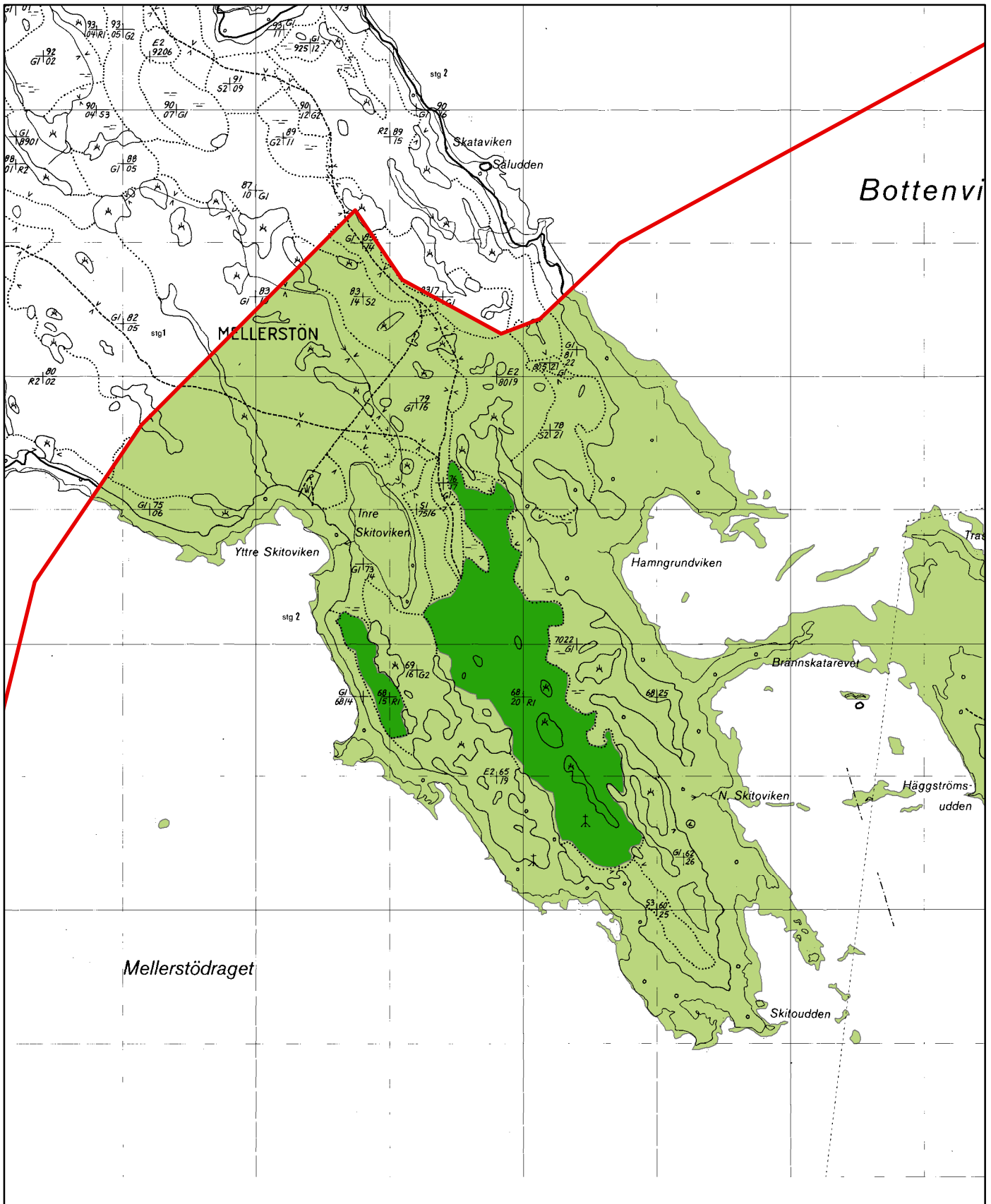

Delområden Mellerstön

Länsstyrelsen
Norrbotten

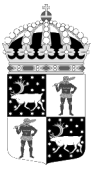
Skala 1:20 000

© Copyright Lantmäteriet 2007. Ur GSD - Produkter, ärende 106-2004/188

- Arronderingsmark
- Värdekärna
- Reservatsgräns

0 250 500 750 Meter

Länsstyrelsen
Norrbotten

Detalj-karta Stor-Räbben

Skala 1:3 000

- Hamn
- Eldplats
- Toalett och förråd

© Copyright Lantmäteriet 2007. Ur GSD - Produkter, ärende 106-2004/188

0 50 100 200 Meter

